

ССР», «Україна крізь віки», «Безсмертя. Книга Пам'яті України», «Малий словник історії України», «Енциклопедія історії України», «Історія українського селянства», «Історія українського козацтва», «Україна: утвердження незалежної держави. 1991–2001», «Уряди України у XX ст.», «Політична історія України XX – початок XXI ст.» та ін.

На сьогоднішній день ученому належить розробка сучасної моделі Української революції 1917–1921 рр., яка витіснила з наукового обігу її радянську концепцію. Історик зробив вагомий внесок у вивчення політичних та державних інститутів УНР, ранньої історії радянського режиму в Україні, повстанського селянського руху 1918–1921 рр., соціальної історії революції.

З-під пера В.Ф.Верстюка вийшло понад 200 наукових праць, серед яких, крім згаданих монографій, розділи у колективних проектах «Україна від найдавніших часів до сьогодення: хронологічний довідник» (Київ, 1997, 2005 рр.), «Голодомор – геноцид українського народу 1932–1933 років» (Київ, 2007, 2008 рр.), «Україна і Росія в історичній ретроспективі» (Київ, 2004 р.), «Політична історія України. XX ст.» (Київ, 2002 р.) та ін. Він також є автором багатьох підручників і посібників для загальноосвітніх шкіл та вищих навчальних закладів, різноманітної науково-довідкової літератури. В.Ф.Верстюк входить до редколегій «Українського історичного журналу», «Українського гуманітарного огляду», «Сучасності», «Пам'яті століть». Кілька років він був головним редактором часопису «Молода нація».

Владислав Федорович ніколи не був суто кабінетним ученим. Багато часу він віддає громадській і науково-просвітницькій діяльності, стрижнем якої є пропаганда історичних знань, поширення об'єктивної інформації про українську історію XX ст. Учений завжди був у числі організаторів та учасників наукових форумів, громадсько-політичних заходів – дискусій, круглих столів і т.ін. Він активно співпрацює із засобами масової інформації. Зокрема із середини 1990-х рр. почалося його постійне співробітництво з Українським радіо. Слухачами був позитивно сприйнятий його цикл «Український історичний календар». Довгі роки на радіо звучала щотижнева програма «Звенигора», котру В.Ф.Верстюк започаткував та вів разом з А.М.Скрипником. Сьогодні він автор і ведучий радіопрограми «Відлуння пам'яті», є частим гостем на телебаченні, друкується у пресі. Свою наукову діяльність учений поєднує з педагогічною. Із кінця 1990-х рр. він професор кафедри історії Національного університету «Києво-Могилянська академія», де читає курс «Українська революція». Під його керівництвом захищено 5 кандидатських дисертацій.

Новим етапом у біографії Владислава Федоровича Верстюка став Український інститут національної пам'яті, де він працює з вересня 2007 р., спочатку на посаді директора департаменту, а з грудня 2007 р. – заступником голови. Тут він проявив себе не лише як творча людина, а й ефективний організатор. Учений здійснював керівництво кількома великими науковими та просвітницькими проектами, зокрема підготовкою Національної книги пам'яті жертв голодомору 1932–1933 рр. в Україні, керував організацією і проведенням багатьох конференцій.

Багатолітня плідна праця відомого вченого відзначена державою. В.Ф.Верстюка нагороджено грамотою Верховної Ради України (2006 р.), орденом «За заслуги» III ступеня (2007 р.), він має почесне звання заслуженого діяча науки і техніки України (2001 р.).

Свій 60-річний ювілей Владислав Федорович Верстюк зустрів у розквіті творчих сил, маючи багато нових планів та проектів. Друзі, колеги й учні бажають ювілярові довгих років, невичерпного натхнення і яasnих урожаїв на науковій ниві!

С.В.Віднянський (Київ), М.Г.Крикун (Львів)

ДО 60-РІЧЧЯ ДОКТОРА ІСТОРИЧНИХ НАУК, ПРОФЕСОРА Л.О.ЗАШКІЛЬНЯКА

У серпні 2009 р. виповнилося 60 років відомому українському історику Леоніду Опанасовичу Зашкільняку. Ювіляр народився 25 серпня 1949 р. у м. Львові в родині службовців. Навчався на історичному факультеті Львівського державного університету імені І.Франка (нині – Львівський національний університет імені І.Франка), який закінчив із відзнакою у 1971 р. і був рекомендований до аспірантури на кафедру історії південних і західних слов'ян, якою у той час керував відомий український історик Д.Л.Похилевич. 1975 р. у Львівському університеті захистив кандидатську дисертацію на тему «Боротьба Польської робітничої партії проти реакції за встановлення і зміцнення народно-демократичного ладу в Польщі (1944–1948 рр.)» (науковий керівник доц. І.І.Белякевич). Від того часу постійно працював на кафедрі історії південних і західних слов'ян (із 1992 р. – кафедрі історії слов'янських країн) Львівського університету на посадах асистента (1974–1976 рр.), старшого викладача (1976–1978 рр.), доцента (1978–1992 рр.). У 1988–1991 рр. перебував у докторантурі Львівського університету, після закінчення якої у 1993 р. захистив в Інституті історії України НАНУ докторську дисертацію «Польська історіографія 40–60-х років XX ст. (питання організації і методології)» (науковий консультант проф. В.П.Чугаєв). Із 1995 р. працював професором кафедри історії слов'янських країн Львівського університету, а в 1997–2007 рр. – завідувачем цієї ж кафедри. Неодноразово обирався членом ученої ради університету. Із вересня 2007 р. працює заступником

директора з наукової роботи Інституту українознавства імені І.Крип'якевича НАН України у Львові.

Упродовж роботи в університеті сформувався як фахівець із всесвітньої історії та історіографії. Його наукові інтереси зосереджені на вивченні нової і новітньої історії Польщі, українсько-польських відносин, історії країн Центральної та Східної Європи, української та зарубіжної історіографії, теоретичних проблем історичної науки. Л.О.Зашкільняк є автором понад 300 наукових праць, у тому числі 6 індивідуальних і понад 10 колективних монографій, низки посібників, документальних видань, статей і рецензій, виданих в Україні, Росії, Польщі, Німеччині та інших країнах. Серед них – «Формирование и развитие исторической науки в Польше» (1986 р.), «Польська історіографія після Другої світової війни: проблеми національної історії (40–60-ті роки)» (1992 р.), «Вступ до методології історії» (1996 р.), «М.Грушевський. Щоденник (1888–1894 рр.)» (1997 р.), «Методологія історії від давнини до сучасності» (1999 р.), «Історія Центрально-Східної Європи. Посібник для студентів історичних і гуманітарних факультетів університетів» (колективна праця, 2000 р.), «Історія Польщі: від давніх часів до наших днів» (у співавторстві з М.Крикуном, 2002 р.), «Українська історіографія на зламі XX і XXI століть: здобутки і проблеми» (колективна монографія, 2004 р.), «Сучасна світова історіографія. Посібник для студентів історичних спеціальностей університетів» (2007 р.).

У дослідженнях з історії Центрально-Східної Європи та Польщі, заснованих на опрацюванні великої кількості документів і літератури, учений розкрив регіональні й національно-державні умови історичної еволюції народів цього європейського регіону в новий і новітній час, узявши до уваги якнайширше коло явищ міжнародного, політичного, соціально-економічного і культурного характеру. Це дозволило поставити під сумнів, а часом і спростувати ряд сформованих упродовж тривалого часу стереотипів у міжнародних і міждержавних стосунках, зокрема поширених між сусідами України, збагатити світоглядні обрії розуміння історичного процесу України в європейському контексті, створити підвалини для кращого пізнання інших країн та народів, пошуку шляхів зближення між ними.

Історіографічні і методологічні праці Л.О.Зашкільняка сприяють відновленню призабутих імен видатних українських істориків та усвідомленню значення їх наукової творчості (М.С.Грушевський), включенню української історичної думки у світовий історіографічний процес. Проведений під його керівництвом аналіз стану української історіографії після здобуття нашою країною незалежності сприяв подоланню стагнації та орієнтації на застарілі моделі історичних досліджень, стимулював українських істориків до вивчення кращого досвіду світової історичної науки та використання її здобутків. В останні роки під його керівництвом розробляється міждисциплінарна науково-дослідна тема «Історичні міфи і стереотипи в міжнародних стосунках сучасної України», готується до друку колективна монографія.

Організаційні вміння професора Л.О.Зашкільняка проявилися в ініціюванні і згуртуванні міжнародних творчих колективів істориків різних країн із метою дослідження історії українсько-польських стосунків, міжслов'янських взаємин, вивчення історичної свідомості та її ролі у суспільних трансформаціях, організаційного і методологічного розвитку історичної науки. Він є співавтором багатьох колективних праць, підготовлених і виданих Московським державним університетом імені М.Ломоносова та Інститутом слов'янознавства РАН («Историография истории южных и западных славян», Москва, 1987 р.; «Историография истории нового времени стран Европы и Америки», Москва, 1990 р.; «Политические системы СССР и стран Восточной Европы 20–60-е годы», Москва, 1991 р.; «Марксизм и историческая наука в странах Центральной и Юго-Восточной Европы (1870–1965)», Москва, 1993 р., «Актуальные проблемы славянской истории XIX–XX веков», Москва, 2003 р. та ін.). Один з ініціаторів та організаторів проведення наукових зустрічей і форумів істориків України та Польщі, виконання спільних наукових проєктів («Козацькі війни XVII століття в історичній свідомості польського та українського народів», 1996 р.; «Львів: місто, суспільство, культура», 6 томів, 1995–2008 рр.; «Польща – Україна – Німеччина в сучасній Європі», 7 томів, 1996–2008 рр.; «Багатокультурне історичне середовище Львова в XIX – першій половині XX ст.», 6 томів, 2000–2007 рр. та ін.). Із 2007 р. є співкерівником (разом із професором Є.Матерницьким із Жешува) українсько-польського наукового проєкту «Історія – ментальність – ідентичність. Роль історії та істориків у житті українського і польського народів» (у 2008 р. вийшов перший том одноіменного видання «Historia – mentalność – tożsamość» за його співредакцією). Водночас Л.О.Зашкільняк є координатором (спільно з професором В.Резмером із Торунського університету) українсько-польського проєкту «Україна – Польща: важкі питання» (вийшло друком 10 томів одноіменного видання, 1998–2007 рр.). Учасник багатьох міжнародних наукових з'їздів, конференцій і семінарів.

Учений сприяв підготовці кадрів фахових істориків в університетах України (під його керівництвом захищено 8 кандидатських дисертацій з історії країн Центрально-Східної Європи та історіографії), інших країн (завдяки участі у міжнародних гуманітарних школах, здійсненню експертизи міжнародних науково-дослідних проєктів із країн Центральної та Східної Європи). Викладав (і продовжує викладати) навчальні курси у Львівському національному університеті імені І.Франка, Українському католицькому університеті, Національному університеті «Острозька академія», у міжнародних наукових школах, певний час працював (за сумісництвом) в Інституті історії України НАН України (2005–2007 рр.).

Л.О.Зашкільняк є членом двох спеціалізованих рад із захисту дисертацій, упродовж двох термінів працював в експертній комісії ВАК України з історичних спеціальностей, входить до складу

експертів з акредитації магістерських програм з історії Міністерства освіти і науки України. Є членом редколегії багатьох періодичних видань, у тому числі «Український історик», «Україна модерна», «Проблеми слов'янознавства», «Вісник Львівського університету», «Галичина», «Український гуманітарний огляд», «Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність» та ін. Виконує обов'язки заступника голови Національного комітету істориків України, є дійсним членом Українського історичного товариства і головою його львівського осередку, членом Міжнародної асоціації гуманітаріїв, експертом Американської ради наукових товариств.

Ювіляр відзначений нагородою польського часопису «Przegląd Wschodni» за краще закордонне видання з історії Польщі (2003 р.), нагородою люблінського архієпископа «Memoria iustorum» («Пам'ять праведників») за заслуги в розвитку діалогу культур, який служить будівництву Європи і зміцненню спільних цінностей у суспільстві (2008 р.), має звання почесного професора Жешувського університету імені королеви Ядвіґи (2008 р.).

У своїй науковій роботі ювіляр керується насамперед засадами наукової етики, фаховості, ініціативності та відповідальності. Леонід Опанасович Зашкільняк вирізняється доброзичливим ставленням до колег і наукової молоді, з якими працює поруч, тактовністю і повагою у взаєминах із зарубіжними вченими. Свій ювілей історик зустрічає в доброму здоров'ї і з амбітними планами щодо подальшого оновлення української історичної науки, виховання нових поколінь істориків-фахівців.